

เทศน์เช้า วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ชาวพุทธนะ ชาวพุทธเขาสอนให้เสียสละ สอนให้ทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเพื่อตัวเอง ไม่ได้ทำบุญกุศลเพื่อใคร การเสียสละออกไปนี่จิตใจเป็นผู้รับรู้ จิตใจเป็นคนตั้งใจ เจตนาเป็นผู้เสียสละ ถ้าจิตใจเป็นผู้เสียสละ สิ่งนั้นเป็นทิพย์ สิ่งที่สละออกไปนั้นเป็นวัตถุเครื่องแสดงออกของใจ ถ้าใจไม่มีการแสดงออก มันไม่มีสิ่งใดที่เป็นสมบัติของใจนั้น

ถ้าเป็นสมบัติของใจนั้น เห็นไหม เพราะวิญญาณาหาร อาหาร ๔ ของวิญญา วิญญาณาหารก็นึกเอาสิ เพราะวิญญาณ ความรู้สึกนึกคิดเรานึกเอาได้ เรานึกเอาได้ เรานึกสิ่งที่เราไม่รู้ไม่เห็นเรานึกเอาไม่ได้หรอก แต่ถ้ามันเสียสละออกไปมันเป็นคนเจตนามันเป็นคนเสียสละเอง จิตใจเป็นผู้ที่เสียสละ แต่จิตใจที่ไม่เคยฝึกหัดไว้แล้ว สิ่งใดที่เสียสละมันไม่เห็นมีคุณค่า มันไม่มีความหมาย เห็นเป็นของเล็กน้อยๆ นะ

ของเล็กน้อย เห็นไหม ของเล็กน้อยแต่เรามีน้ำใจต่อกันมันมีค่ามหาศาลเลย ของที่มีค่ามหาศาลเลย เก็บไว้ในตู้เซฟ เก็บไว้เป็นสิทธิของเรา เวลาเราตายไปไม่มีใครรู้ใครเห็น สิ่งนั้นมันไม่เป็นสมบัติของใครเลย ถ้าสมบัติของใคร เราเสียสละออกไป หนึ่งเราเสียสละออกไป สิ่งนี้มันได้หลุดออกจากน้ำมือของเราไป คนอื่นได้ประโยชน์สิ่งนั้นมา สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับคนคนนั้น ถ้าเป็นประโยชน์กับคนคนนั้น นี่ค่าน้ำใจเกิดตรงนี้

ศาสนาของเราสอนให้ทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเพื่อสิ่งใดล่ะ? ทำบุญกุศลเพื่อตัวเองนะ ถ้าจิตใจเป็นสาธารณะ เห็นไหม จิตใจทำบุญกุศลมันมีที่พึ่งที่อาศัย ที่พึ่งที่อาศัยอะไร? ที่พึ่งที่อาศัยที่ใจมันได้ทำนี่ไง ถ้าที่พึ่งที่อาศัย เวลาใจมันมีคบอด ถ้าใจมีคบอดนะ มีแต่ความทุกข์ความระทมในหัวใจ แล้วก็บอกว่าเราก้เกิดมาเป็นชาวพุทธ บอกว่าทำบุญกุศลแล้วได้บุญกุศลมาก บุญกุศลทำไมไม่ช่วยเหลือสิ่งใดเราเลย จิตใจมันมีคบอด แล้วมันจินตนาการ ต้องการความปรารถนา บุญกุศล บุญกุศลต้องประสบความสำเร็จตามความรู้สึกนึกคิดสิ

น้ำมันเป็นตัณหา ตัณหาความทะยานอยากนั้นเป็นสมุทัย สมุทัยเป็นสารพិษ สมุทัยไป
สมุทัยคือตัณหาความทะยานอยาก สมุทัย นี้ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์มันเกิดเพราะอะไร
ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ละด้วยอะไร? ละด้วยมรรค มรรคคืออะไร? มรรคคือความดำริ
ชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบ ถ้ามันชอบธรรม มันมีปัญญาขึ้นมามันจะเกิดนิโรธคือ
นิโรธ นิโรธคือความพ้นทุกข์ นิโรธคือความสว่างไสวในหัวใจนั้น ถ้านิโรธมันเกิดขึ้นมาจาก
ไหน? เกิดจากมีปัญญา ปัญญาจะเกิดมาได้อย่างไร

แม้แต่หน้าที่การงานของเรา เราเกิดมาเห็นใหม่ ความรู้สึกนึกคิดของเรา เรายังไม่รู้จักมัน
เลย เราไม่รู้จักตัวของเราเองนะ เราไม่รู้จักตัวของเราเอง คุณดูพ่อแม่สิ พ่อแม่เลี้ยงดูมา พ่อแม่
เลี้ยงดูมาพ่อแม่บอกหมดแหละ ญาติพี่น้องของเราเป็นใคร เราเกิดเมื่อไหร่ เกิดที่ไหนพ่อแม่บอก
ทั้งนั้นแหละ เราไม่รู้เรื่องหรอก แต่พอเราโตขึ้นมาสิ โตขึ้นมาเราก็ต้องทำหน้าที่การงานของ
เรา แต่หน้าที่การงานของเราละ ถ้าเราไม่มีบุญกุศลของเรา ทำสิ่งใดมันก็มีแต่ความขาดตก
บกพร่องทั้งนั้นแหละ ความขาดตกบกพร่องอย่างนี้ความขาดตกบกพร่องของใครละ

ถ้าความขาดตกบกพร่องของตัณหาความทะยานอยาก ความขาดตกบกพร่องของเราละ
มันก็เรียกร้อง แต่ถ้าความขาดตกบกพร่องของกิเลสละ ความบกพร่องของกรรม ถ้ากรรมมันมี
การกระทำ กรรมสิ่งใดเกิดขึ้นมานี้กรรมเราทำมาทั้งนั้นแหละ มันร้อนเรงมันอาจหาญนะ ร้อนเรง
อาจหาญเพราะสิ่งใด เพราะสิ่งที่เราทำมาเองไง คุณดูนิสัยใจคอของเราใครเป็นคนฝึกฝนมา? ก็
เราเองทั้งนั้นแหละ พ่อแม่เลี้ยงดูมา พ่อแม่ก็สั่งสอนมา ถ้าพ่อแม่สั่งสอนมา ถ้ามันมีน้ำใจมันจะ
เห็นคุณค่าของพ่อของแม่

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ ถ้ามันคิดถึงชีวิตของเราละว่าพ่อแม่เลี้ยงดูมาขนาดไหน
พ่อแม่ทุกข์ยากมาขนาดไหน มันจะเห็นคุณค่ามันมาก แต่ถ้ามันเป็นตัณหาละ “พ่อแม่ไม่รักเรา
พ่อแม่ไปรักคนอื่น” เห็นใหม่ มันคิดของมันไปนะ

มันเป็นไปไม่ได้หรอกว่าพ่อแม่ไม่รัก ถ้าพ่อแม่ไม่รัก สายโลหิตนะ สายเลือด ใครๆ จะ
ไม่รัก แต่หน้าที่การงาน หน้าที่ความรับผิดชอบของพ่อแม่ก็มี พ่อแม่ก็ดูแลพินิจของท่าน ใคร
อ่อนแอกว่า ใครมีความบกพร่องมากกว่า พ่อแม่ก็จะไปกังวลอยู่กับคนนั้นแหละ แต่ถ้าพ่อแม่
เห็นว่าคนนี้มีความเข้มแข็ง คนนี้มีเขาวนปัญญา คนนี้เอาตัวรอดได้นะ พ่อแม่ก็ดูแลพอประมาณ

ความรู้สึกอันนั้นก็เป็นอันหนึ่งใจใหม่ แต่เราเข้าใจไม่ได้หรือ ถ้าเราเข้าใจไม่ได้ เห็นใหม่ สิ่งที่มีน้อยเนื้อต่ำใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจในเรื่องของกรรมเรื่องหนึ่งนะ เรื่องอำนาจวาสนาเรื่องหนึ่งนะ เรื่องของกิเลส เรื่องของค้นหาความทะยานอยากมันคิดให้โทษทั้งนั้นแหละ สมุทัยๆ มันคิดให้โทษเราทั้งนั้นแหละ ถ้าให้โทษเรา สิ่งนี้มันให้โทษเรา ถ้ามันอยู่ในใจของเรา มันก็ว่าสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นของเราทั้งหมด จะทำสิ่งใดมันก็ตระหนี่ถี่เหนียว

คำว่าตระหนี่ถี่เหนียว คือมันระแวง มันหวงมันแค้นของมันโดยที่เราไม่รู้ตัวนะ ไม่รู้ตัวเพราะอะไร เพราะความคิดนั้นเป็นเราคิด ความคิดเป็นเราคิด เห็นใหม่ คุณิเรททุกขัยากขนาดนี้ แล้วเราจะเสียสละสิ่งนั้นได้อย่างไร ถ้าเราเสียสละสิ่งนั้นไม่ได้ บุญกุศลก็เกิดกับใจเราไม่ได้ ถ้าบุญกุศลมันเกิดกับใจของเราขึ้นมา เราเสียสละสิ่งนี้มาเพื่อให้จิตใจมันมั่นคงแข็งแรงขึ้นมา ถ้าจิตใจมันมั่นคงแข็งแรงขึ้นมา สิ่งที่เราไม่รู้ๆ มันจะรู้แล้ว มันจะรู้ที่ไหนล่ะ? รู้เพราะว่าเราโง่งมมายกับความรู้สึกนึกคิดของเรา เราถึงได้ทุกข์ขัยากขนาดนี้

มีสติปัญญาของเรา เห็นใหม่ ความคิดก็คือความคิด คุณิเสียงลม รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง เสียงมันก็คือเสียง เสียงลมพัด เสียงต่างๆ เราไม่เห็นเป็นทุกข์เป็นร้อนไปกับมันเลย แต่เวลาเสียงคนดิฉินนินทาทำไมมันทุกข์ร้อนนัก มันก็เสียงเหมือนกัน ความรู้สึกนึกคิดในใจก็เหมือนกัน ถ้ามันคิดเรื่องสิ่งที่ดีๆ นี้คุณิเสียงลม เสียงฟ้าต่างๆ ความคิดที่ดีๆ มันเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมชาติ สัจธรรมมันเป็นแบบนั้น เราก็ว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่เวลามันมีความรู้สึกนึกคิดที่มันเจ็บช้ำน้ำใจขึ้นมา ทำไมมันมีอำนาจเหนือจิตใจเราล่ะ

ความรู้สึกนึกคิดมันก็เหมือนรูป รส กลิ่น เสียงนั่นล่ะ ความรู้สึกนึกคิดที่ดีๆ ขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งนั้นมันก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่ความรู้สึกนึกคิดที่คิดที่ไรที่มันเจ็บช้ำน้ำใจทำไมมันไม่ธรรมดาล่ะ ทำไมมันมีอำนาจเหนือเราล่ะ? เพราะเราขาดสติ เพราะเราไม่ได้ฝึกฝน พอไม่ได้ฝึกฝน เห็นใหม่ เราทำบุญกุศลเพื่อสิ่งนี้ ทำบุญกุศลเพื่อให้จิตใจมันรู้จักตัวมันเอง พอรู้จักตัวเองมันก็มีอำนาจ มีอำนาจเหนือความรู้สึกนึกคิดใจ แต่เราอยู่ได้อำนาจ ถ้ามีความรู้สึกนึกคิดที่ไรมันก็ลากหัวใจนี้ไป แต่เรามีอำนาจเพราะอะไรล่ะ เรามีอำนาจเพราะเรามีสตินะ

เห็นใหม่ การเสียสละทาน การเสียสละของเรา ทำบุญกุศลของเรา เห็นใหม่ ศาสนาพุทธสอนให้เราทำบุญ ทำบุญกุศลเสียสละของเรา เสียสละขึ้นมาเพื่อเป็นบุญกุศลของเรา เพื่อความ

มันคงในหัวใจของเรา เพื่อมีสติปัญญาทันความรู้สึกนึกคิดของเรา ถ้าความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาะ นี่มันไม่มีใครให้โทษให้กรรมเราได้หรอก เวรกรรมมันเกิดจากเราทั้งนั้นแหละ มันเกิดจากการกระทำของเราทั้งนั้นแหละ

ถ้ามันเกิดจากการกระทำของเรา ถ้ามันเป็นสมุทัยเป็นต้นหาความทะยานอยาก สิ่งที่ทำนี้ ทำด้วยความไม่เข้าใจ ทำด้วยคิดว่ามันเป็นเราๆ เพราะว่าอะไร เพราะสรรพสิ่งนี้เป็นเรา เราเป็น อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดอันนั้นไป มันก็ทำไปตามอารมณ์อย่างนั้น แต่ถ้าเรามีสติปัญญานะ สิ่งที่เราจะทำตามอารมณ์สิ่งนั้นมันถูกต้องดั่งงามหรือไม่ถูกต้อง ถ้าถูกต้องดั่งงามเราก็ชวนขวยการกระทำของเรา ถ้ามันไม่ถูกต้อง ทำแล้วไม่ถูกต้อง ไม่ถูกใจของเรา เราต้องมีสติยับยั้งไว้แล้ว ยับยั้งแล้วมันฝึกหัด มีเบรค

รถถ้ามีเบรคมันจะเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งใดถ้ามันจะประสบอุบัติเหตุ ทางข้างหน้ามัน ไม่สะดวก เราต้องเหยียบเบรคไว้ แล้วเรารักษาพวงมาลัยของเรา คูแลของเรา พารถของเราให้ ข้ามสิ่งกีดขวางนั้นไปให้ดี จิตใจของเรา เวลาความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาะมันหลุดกระชากออกไป แต่ เวลาสิ่งที่ดีๆ ความคิดที่ดีๆ ทำไมเราไม่เหยียบคันเร่งล่ะ นี่ถนนหนทางมันราบเรียบดีนัก เรามี เป้าหมายของเราคือเราอยากจะพ้นจากทุกข์ เราอยากจะพ้นจากทุกข์นะ ถ้าพ้นจากทุกข์มันต้องมี สติมีปัญญารักษาใจของเราเพื่อพ้นจากทุกข์

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราถ้ามันยังไม่พ้นจากทุกข์ เราปฏิบัติเพื่ออะไร

ทุกคนอยากให้มีความสุขที่ดี เห็นไหม ทาน เวลาเสียสละทานเพื่อบุญกุศล เพื่อสิ่ง ต่างๆ สิ่งต่างๆ หมายความว่าสิ่งที่เป็นบุญนะ เราจะตกทุกข์ได้ยาก เราจะทำสิ่งใดมันมีบุญกุศล มารองรับ นั่นเรื่องของทาน เรื่องของสติ สติทำให้จิตใจเป็นปกติ นี่เราฝึกหัด เรากำหนดพุทโธ ของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา สิ่งนี้เป็นการฝึกหัดปัญญา

ปัญญามันเกิดมาจากอะไรล่ะ? ปัญญามันเกิดมาเขาวนปัญญา มีปฏิภาณใจ มีปฏิภาณไหว พริบทันความรู้สึกนึกคิดของเราไง นี่ถ้ามีการฝึกหัด มีการฝึกหัดมีการอบรมหัวใจของเรา หัวใจ ของเราจะเกิดปัญญาขึ้นมา ทุกคนต้องการปฏิภาณไหวพริบ ทุกคนไม่ต้องการเป็นเหยื่อของใคร ทุกคนจะมีสติปัญญาทันโลก แล้วมันทันที่ไหนล่ะ เราแพ้วตัวเอง เราไม่ทันความรู้สึกนึกคิดของ เรา เห็นไหม

เขาหวังผลประโยชน์กับเรา เขาหาสิ่งใดมาหลอกล่อเรา เราก็เชื่อเขาไปแล้ว เราเชื่อเขาไปนี่เขาจะหลอกล่อเราเขามาจากข้างนอกใช่ไหม เขาต้องมีเล่ห์กลของเขามาใช้ไหม เล่ห์กลอันนั้นทำไมเราไม่ทันเขา เราไม่ทันเขาเพราะว่าเราไม่ทันตัวเราเอง ไม่ทันตัวเราเองเพราะอะไรล่ะ ไม่ทันตัวเองเพราะเรามีความโลภ เรามีความต้องการ เรามีต่างๆ แต่ถ้าเรามีสตินะ เรามีสติยังคิดเลยยังคิดว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงหรือ เขาปรารถนาดีจริงๆ หรือ ถ้าปรารถนาดีกับเราจริงๆ นี่ก็จิตใจของเขาดีงาม แต่ถ้าเขาปรารถนาดีกับเราไม่จริงล่ะ

สิ่งที่ว่าเขาปรารถนาดีแต่เจตนาร้าย แล้วถ้ามีสติปัญญาเรายังยิ่งของเราไว้ ถ้ามีสติปัญญาเห็นไหม มันเท่าทันตัวมันเองนะ ถ้าเท่าทันตัวเราเองเราจะไม่เป็นเหยื่อใคร แต่ที่เรามาตกแล่นกันอยู่นี้เพราะเราไม่เท่าทันตัวเราเอง เราหลงตัวเราเอง เราหลงในอะไร? หลงในความรู้สึกนึกคิดของเรา แล้วมันก็คิดออกไป สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ สิ่งนั้นเป็นความดี สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราปรารถนา มันคิดออกไปแล้ว

นี่ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา เราจะได้เจตนาดี เกิดปัญญา เกิดปฏิภาณไหวพริบให้ทัน ทันตัวเราก่อนมันถึงจะทันสังคมทันโลก เพราะเราไม่ทันตัวเราเองไง เราคิดของเราไปจริงๆ แล้วจริงหรือมันมันโลเล มันสงสัย มันโลเลสงสัยนะ ปล่อย อย่าไปติดตามมัน กำหนดลมหายใจให้มันพักไว้ ทำความสงบของใจดีกว่า ถ้าทำความสงบของใจดีกว่านะ ถ้าจิตมันสงบ มันปล่อยวางแล้ว มันไม่คิดถึงอารมณ์นั้นแล้ว พอไม่คิดถึงอารมณ์นั้นแล้ว มันปล่อยแล้ว เราค่อยมาพิจารณาว่าสิ่งที่คิดมันคิดจริงไหม สิ่งที่มันคิดจริงไหม

แต่ถ้ามันเกิดความรู้สึกนึกคิดตามอารมณ์แล้ว แล้วเราว่าอารมณ์นี้จริงไหมๆ นี่อารมณ์นั้นเป็นเรา เราเป็นอารมณ์ คิดแล้วเหตุผลนั้นมันก็ว่าจริงสิ ใช่สิ...ไปเลย แต่ถ้าเราบอกว่าถ้ามันคิดกันไม่ได้ มันพิจารณากันไม่ลงตัว วางเลย แล้วกำหนดลมหายใจ แล้วกำหนดพุทโธ ไม่คิดเรื่องนี้แล้ว เราทำความสงบของใจดีกว่า เรากลับมาเป็นปกติ แล้วสิ่งที่เราแก้ไขเหตุการณ์ไปเฉพาะหน้า

นี่ฝึกหัดใช้ปัญญาไง ถ้ามันมีปัญหา ทุกคนต้องอยากมีปัญหา ทุกคนอยากเป็นคนฉลาด ทุกคนอยากมีความรอบรู้ต่างๆ แต่ความรอบรู้ต่างๆ ในโลกนี้มันเป็นวิชาการ มันเป็นวิชาชีพของเรา เราศึกษาของเรา มันศึกษากันไม่จบหรอก เห็นไหม เวลาคนเขามีวิชาชีพของเขา เขามี

การศึกษาสิ่งใดมา เขาก็ใช้วิชาชีพของเขานั้น มุมมองสิ่งใดเขาจะมีมุมมองตามแต่สิ่งที่เขาศึกษาของเขามา มุมมองของโลกมันถึงแตกต่างกัน ฉะนั้น มุมมองที่มันจบมันจะจบที่ในใจของเรา ถ้ามันจบที่ในใจของเราละ งานของโลกไม่มีวันจบ โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิจ แต่ถ้าเราทำใจของเรามันจบได้

ชีวิตนี้เราต้องการความมั่นคงของชีวิต เราต้องการประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จนะ คนจะสูงส่งขนาดไหนเขาต้องเกษียณของเขา เขาต้องวางมือของเขา ถ้าเป็นราชการก็ต้องเกษียณ ถ้าเป็นทางโลกเขาก็ต้องมีลูกหลานของเขามารับกิจการแทนต่อเขาไป สิ่งนี้เขาเตรียมพร้อมไว้ของเขา

โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิจ เขาต้องมีอาชีพของเขา เขาต้องมีความเจริญรุ่งเรืองของเขาแล้วแต่เยาวชนของเขา เราฝากอนาคตของประเทศชาติไว้กับเยาวชน เราก็กู้เขาขึ้นมา แล้วเราละ เวลาเราเกษียณ เราต่างๆ เราปล่อยไปแล้วเราก็ต้องตาย คำว่า “ต้องตาย” เห็นไหม สิ่งที่ยืนตายเวียนเกิด พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ พอถึงเวลามันจะตายขึ้นมาเราคิดแล้ว ชีวิตทั้งชีวิตเลย เราใช้ชีวิตกับโลกทั้งชีวิตเลย เราไม่เคยเห็นคุณงามความดีที่มันเป็นความจริงของจิตใจเราเลย ที่นี้เราจะมาหาความมั่นคงในจิตใจของเรา เราก็บอกว่าเราแก่ เราเฒ่า เราชราภาพ เราทำอะไรไม่ได้...เราทำได้ทั้งนั้นแหละ ถ้ายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก เราทำสิ่งใดนี้ได้นะ

เราบอกว่าพุทธศาสนาสอนให้เราทำบุญกุศล เราก็กทำบุญกุศลนี้ทำเพื่อใคร? ก็ทำเพื่อหัวใจของเรา ทำเพื่อผลประโยชน์ของเรา นี่ผลประโยชน์ของจิตใจจริงๆ นะ ผลประโยชน์ของจิตใจ จิตใจนี้มีกรรมเป็นอาหาร มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย

“เธออย่ามีบุคคลเป็นที่พึ่งเถิด เธอจงมีกรรมเป็นที่พึ่ง”

เราจะหาที่พึ่งของเรา เราจะหาความจริงของเรา

วัดมันก็เป็นศาลาโรงธรรม มันเป็นโบสถ์วิหารต่างๆ มันก็เป็นสิ่งปลูกสร้าง มันก็เป็นวัตถุทั้งนั้นแหละ นี่วัดเป็นอาวาส เป็นที่อยู่ของอารามิก ผู้ที่ไม่มีเหย้ามีเรือน พระเป็นนักบวชเสียดละเรือนมาก็อยู่วัด อยู่อาวาส อยู่ที่อารามิกที่อาศัยของผู้ที่ไม่มีบ้านมีเรือน แล้วเราไปวัดมันก็เป็นวัตถุ แต่ถ้าเราไปวัด ข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรคือหัวใจของเรา ที่นี้สำคัญ ถ้ามันมีข้อวัตรขึ้นมา มันจะมีสติ เราจะไม่ไหลไปกับโลก

เรื่องวัตถุก็นี่เป็นรื่องของโลก แต่รื่องศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นนามธรรม ก็คำสั่งสอน สั่งสอนถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมานั้นก็เป็ความจริงของเราขึ้นมา ถ้าใจมันฝึกหัดเป็ความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ นี่เราจะมีธรรมเป็นอาหารของใจ ถ้ามีใจเป็นอาหาร เป็นที่พึ่งนะ มันจะมีสติมีปัญญา แล้วเราไม่ปล่อยชีวิตของเราไปตามโลกเขา

โลกเขาจะหาความสุขนะ เขาต้องหาอามิส มีสิ่งใดมาเป็นความสุขของเขา ถ้าเรามีความสุข ความสงบ ความระงับของเรา อยู่โคนไม้ อยู่ที่ไหนมันก็มีมีความสุขนะ เราไม่ต้องตื่นตื่น ไปกับโลก เราอยู่กับโลกแล้วไม่ตื่นตื่น ไปกับโลก แต่ถ้าเราอยู่กับโลก หน้าที่การงานของโลกเราก็นี่ทำของเรา แต่เราก็นี่มีหัวใจของเรา มีธรรมเป็นที่พึ่ง

คนเรามี ๒ ตา ตาหนึ่งคือตาโลก ตาหนึ่งคือตาธรรม แต่ถ้าผู้ที่เอาจริงเอาจัง เห็นใหม่ เราประพฤติปฏิบัติของเราตามความเป็นจริงเลย ทำของเราขึ้นมาเป็ความจริงให้ได้ นี่มันมีหนทางทางเดียว คนเราจะลวงพันทุกซ์ด้วยความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหะ

คนเขาทำงานทางโลกเขาได้สิ่งตอบแทนมาเป็นแก้วแหวนเงินทอง เราประพฤติปฏิบัติในหัวใจของเรา สิ่งที่มีมันจะเป็นประโยชน์กับเรา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา เวลาเกิดมรรคญาณขึ้นมาเราจะรู้เลยว่ามันละเอียดอ่อนขนาดไหน แล้วเวลามันชำระล้างขึ้นมาเราจะรู้เลยว่าหัวใจเรามันสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาได้อย่างไร แต่ถ้าเรายังชำระล้างไม่ได้ เห็นใหม่ มันเป็สมุทัย เป็ต้นคหาความทะยานอยากที่ปกคลุมหัวใจ แล้วเราจะไม่มีที่พึ่ง ร้อนทั้งโลก ร้อนทั้งใจ ถ้าโลกมันร้อน หัวใจมีความรุ่มเย็นอยู่บ้าง เราจะเป็นหลักชัยนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี้อยู่กลางป่ากลางเขานะ เป็อาจารย์ของเทวดา ของพรหม ของต่างๆ ของมนุษย์ สอนได้หมดเลย ถ้าจิตใจมันเป็ไปได้ นะ ถ้าใจของเรามีความรุ่มเย็นเป็สุข เราจะมีหัวใจของเรา แล้วเราจะเป็นชาวพุทธในหัวใจของเรา เราจะเป็นชาวพุทธตามความเป็นจริง เอวัง